

ISTORIA PRIMELOR POSTURI PRIVATE TV DIN REPUBLICA MOLDOVA: CATALAN TV ȘI NIT TV

Boris PARFENTIEV

CZU: 654.19(478)

bparfentiev@gmail.com

La 31 august 1995 a fost inaugurat studioul **Catalan TV**, ale cărui emisiuni puteau fi recepționate de 35% din populația Chișinăului și circa 80% dintre locuitorii din centrul Republicii Moldova. De la începuturi acest post de televiziune s-a dorit a fi o alternativă a Televiziunii de Stat, echipa inițială de jurnaliști fiind animată de dorința de a face reportaje adevărate în care libertatea de expresie să se manifeste din plin. Dar, în caracteristica postului de televiziune Catalan TV, dată de jurnalistul și expertul media Victor Nichituș, găsim că „pe parcursul activității sale, conducerea postului nu a reușit să facă abstracție de evenimentele politice care s-au desfășurat în Republica Moldova în perioada anilor 1995-2000 (alegerile prezidențiale din anul 1996, alegerile parlamentare din 1998 sau dezbaterile politice pe marginea schimbării sistemului politic al statului ș.a.) și au pus amprenta pe toată activitatea acestui post de televiziune”[1]. Deși jurnaliștii cu experiență care au părăsit Compania de Stat Teleradio Moldova și s-au încadrat în noua structură media – Aneta Grosu, Alina Radu, Ion Enache, Valeriu Frumusachi, Valeriu Saharneau ș.a. – au fost entuziasmați de posibilitatea de a putea demonstra că, în Republica Moldova, o televiziune liberă poate exista fără intervenția statului, acest scop a scăzut din intensitate odată cu trecerea timpului. Defectul major a fost cel al partizanatului politic al emisiunilor politice realizate de acest post de televiziune. În calitatea sa de patron al acestei televiziuni, Gheorghe Străisteanu a crezut că poate oferi servicii unor forțe politice aflate la guvernare în schimbul unor protecții oferite businessmanului Străisteanu.

Partizanatul politic practicat de Catalan TV a cunoscut aspecte sinuoase, marcând, de fapt, traiectoria politică a proprietarului acestui organism mediatic. Dacă începuturile activității media a Catalan TV au stat sub semnul imparțialității, mai târziu simpatiile politice ale patronului postului au provocat plecarea unora dintre jurnaliștii de forță. Aneta Grosu, Alina Radu, Ion Enache și Valeriu Saharneau au părăsit instituția, acuzându-l pe proprietar de implicare în politica editorială a principalului jurnal de actualități al acestei televiziuni. Susținerea acordată de televiziunea Catalan Partidului Forțelor Democratice a făcut posibilă, în 1998, prezența lui Gheorghe Străisteanu pe lista deputaților PFD în Parlamentul Republicii Moldova, pentru ca mai apoi acesta să părăsească grupul parlamentar PFD, declarându-se deputat independent. După o scurtă cochetare cu PPCD-ul, activitatea Studioului Independent Catalan TV este administrată spre final de Vlad Darie, lider al Partidului Național Liberal din Republica Moldova.

„Obiectivitatea” studioului independent Catalan TV a fost demonstrată publicului larg în timpul unei emisiuni realizate în plină campanie electorală, emisiune în

care telespectatorul era rugat să-și comunice telefonic simpatiile electorale. Deoarece pe micul ecran nu era proiectat tabloul opțiunilor tuturor telespectatorilor care au participat la acest televoting, nu putem spune că era utilizat un sistem interactiv propriu-zis. La sfârșitul emisiunii, una din asistente avea să aducă o foaie, din care rezulta că simpatiile majorității celor care au participat la acest „televoting” se îndreptau spre Partidul Național Liberal, această formațiune politică întrecându-i chiar și pe comuniști, care, după cum s-a văzut posterior, au câștigat detașat alegerile parlamentare din anul 2001.

În luna august 2001, Consiliul Coordonator al Audiovizualului avertiza circa 40 de titulari ai licențelor de emisie radio și tv că ar putea rămâne fără licență de emisie în cazul în care nu-și vor achita datoriile față de CCA. Tot din cauza datoriilor (circa 300 mii de lei pentru licență tehnică și peste 50 mii de lei pentru cea de emisie), în urma unei decizii judecătorești, a încetat să emită, la sfârșitul lunii februarie 2002, postul de televiziune Catalan TV. Anularea licenței și închiderea postului Catalan TV a redus simțitor spectrul televiziunii autohtone, mai ales când televiziunea de stat TV Moldova a emis un timp doar 6 ore din 24.

În anul 1997, la Chișinău este lansat postul de televiziune privat **NIT TV** (Noile idei televizate). Inițial, suprafața de acoperire alcătuia 70 de km, în anii următori NIT TV a reușit să emită aproape pe întreg teritoriul Moldovei, iar dotarea cu tehnologie digitală performantă îi asigura, totodată, o calitate de excepție a semnalului. Limba de emisie era aproape exclusiv rusa, iar politicile editoriale promovate erau apropiate Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Ca urmare a accederii PCRМ la putere în anul 2001, NIT TV reușește ca până în anul 2005 să obțină de la CCA (Consiliul Coordonator al Audiovizualului) frecvențe de emisie prin eter, astfel încât să fie recepționat liber și gratuit pe aproape întreg teritoriul republicii. Postul retransmitea parțial televiziunea TVCi din Rusia, dar avea și emisiuni proprii (Curier, Maxima, Mai ai ceva de spus, Vocea Poporului). „NIT TV” a fost prima companie din republică, care a inițiat festivalul studiourilor regionale din țară.

Pe parcursul întregii perioade de activitate a NIT TV (1997-2012), Consiliul Coordonator al Audiovizualului a somat încontinuu de zeci de ori postul de televiziune, sancționându-l cu amenzi și avertizări publice pe motiv că postul nu difuza procentele propuse de CCA prezentării programelor în limba română, încălca grila de emisie și, în timpul campaniilor electorale, depășea timpii de antenă în favoarea PCRМ-ului.

Potrivit unui raport de monitorizare a presei – a modului de reflectare a campaniei electorale pentru alegerile locale, realizată de Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI), Asociația Presei Independente (API) și Institutul de Marketing și Sondaje IMAS-INC Chișinău, – „postul privat NIT a avut un comportament de televiziune de buzunar”. În perioada de raport, jurnaliștii de la NIT au însoțit candidații PCRМ la majoritatea întâlnirilor cu alegătorii și au făcut campanie electorală deschisă pentru acest concurent. Totodată, NIT a eșuat să asigure pluralismul de opinie în buletinele

de știri. NIT a difuzat 580 de materiale în care PCRМ a fost favorizat. De asemenea, în 668 de cazuri AIE a fost prezentată în lumină negativă. Separat, partidele membre ale AIE au apărut în context negativ: PD-101 ori, PL-124, AMN-23, PLDM-344.

Unele posturi private de televiziune, constatau experții CJI, par să-și fi asumat rolul de portavoce a unor concurenți electorali. De pildă, postul privat de televiziune *NIT*, așa cum afirmau autorii raportului, promova deschis ideologia Partidului Comuniștilor și utiliza imagini de arhivă care denaturau mesajele și realitățile din campanie [2].

După mai multe monitorizări, avertizări și amenzi, Consiliul Coordonator al Audiovizualului din Moldova, în cadrul ședinței din 5 aprilie 2012, a retras licența de emisie a postului de televiziune privat NIT cu votul a șapte dintre cei nouă membri ai CCA pentru nerespectarea pluralismului de opinii. Argumentele CCA țineau de faptul că „o televiziune nu poate fi de partid, deoarece utilizează o frecvență cu acoperire națională, un bun public. Instituția trebuie să excludă metodele de manipulare a opiniei publice”.

Directorul executiv al Asociației Presei Independente, Petru Macovei, asigura publicul spectator că decizia CCA este pe bună dreptate. „Acest post de televiziune, cel puțin pe segmentul știrilor, nu reprezintă o instituție mass-media. Sunt de acord cu politicienii care susțin că acesta este mai curând un instrument ideologic al unui partid”, susținea Petru Macovei. „Probabil membrii CCA care au votat această decizie au exagerat un pic, dar dacă e să revenim la perspectiva consumatorului, acest post de televiziune nu poate exista în această formă. El trebuie doar să ofere dreptul la informație, să nu întoarcă lucrurile cu picioarele în sus. Libertatea de exprimare este un drept, dar nu unul absolut. În cazul în care dreptul unuia la libertatea de exprimare lovește în dreptul unuia de a obține informație corectă, lucrurile sunt tratate diferit. Ei nu au știut să gestioneze acest drept democratic pe care îl oferă Republica Moldova și societatea“, mai declara directorul executiv al API [3].

Istoria acestor două posturi de televiziune ne demonstrează faptul că într-o societate care se dorește democratică și audiovizualul trebuie să respecte un set de reguli democratice – imparțialitatea, echidistanța, pluralismul, obiectivitatea în oglindirea proceselor din societate.

Referințe:

1. www.ipp.md/old/public/files/Publicatii/2002/.../Nichit.doc
2. <http://uni.md/nEch>
3. adevarul.ro/moldova/actualitate/televiziunea-comunistilor-nit-ramas-licenta_1_50aeb19a7c42d5a6639f3611/index.html